

Rasizmas, etninė diskriminacija ir socialinė atskirtis sporto pasaulyje

[Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos](#) skyriaus *Lygybė* **21 straipsnyje** draudžiama diskriminacija dėl keletu priežasčių, tarp jų dėl rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės ir priklausymo tautinei mažumai.

Politinės aplinkybės

Europos Sąjungoje vis labiau domimasi galimybėmis ugdyti žmogiškąsias vertybes per sportą. Be to, per pastarąjį dešimtmetį rasizmo ir diskriminacijos suvokimas sporto (ypač futbolo) pasaulyje Europos lygmeniu labai pasikeitė, o poreikis imtis veiksmų vis didėja. Sporto srities Europos ir tarptautiniai veikėjai bei suinteresuotieji subjektai pritaria, kad reikia aktyviau kovoti su rasizmu ir diskriminacija sporto pasaulyje.

Naujojoje ataskaitoje [Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra \(FRA\)](#) išsamiai nagrinėja šiuos klausimus.

Daugiau galimybių dalyvauti sporte

Visoje Europos Sąjungoje daugelyje sporto šakų dalyvauja per mažai mažumų atstovų ir migrantų; ypač mažai jų vadovauja sporto organizacijoms. Itin nedaug yra sportuojančių etninių mažumų moterų ir mergaičių.

Kai kuriose šalyse dėl socialinės atskirties ir geografinės izoliacijos sporte dalyvauja mažai romų ir *Travellers* tautybių atstovų. Tam tikrose teritorijose nėra sporto bazių, todėl sportinėje veikloje kai kurių grupių atstovų taip pat dalyvauja mažiau.

Informuotumo didinimas ir įvairovės skatinimas

Siekiant išnaudoti visas galimybes sporto pasaulyje, sportą reguliuojančios institucijos, federacijos ir klubai, didindami informuotumą, turi veikti kryptingiau. Tokia veikla galėtų apimti įvairovės programas siekiant skatinti migrantus ir etninių mažumų atstovus dalyvauti sporte arba iniciatyvas, kuriomis būtų siekiama panaikinti kliūtis jiems vadovauti sporto organizacijoms.

Rasistinių incidentų stebėjimas sporte

Žiniasklaidoje dažnai pranešama apie rasistinius incidentus tarp sporto renginių žiūrovų. Nustatyta, kad, pavyzdžiui, vyrų futbolo rungtynėse sirgaliai yra pagrindiniai tokių incidentų kaltininkai.

Tačiau rasistinių incidentų kyla ir tarp žaidėjų, ypač sportininkų mėgėjų.

Teisėjai ir klubų atstovai taip pat gali dalyvauti rasistiniuose incidentuose. Be to, nemažai incidentų įvyksta jaunimo sporto renginiuose.

Rasistinių incidentų sporte stebėjimo sistemos veikia ne visose ES valstybėse narėse. Kai kurios iš jų pažangesnės, jose nustatoma daugiau rasistinių incidentų nei kitose sistemose, tačiau dauguma renkamų duomenų yra susiję su futbolu.

Veiksmingas stebėjimas

Nacionalinės ir vietos valdžios institucijos raginamos bendradarbiauti su sporto federacijomis ir kartu ieškoti būdų veiksmingai kontroliuoti rasistinius incidentus ir diskriminaciją sporte, siekiant pagerinti incidentų registravimą ir palengvinti galimybes asmenims teikti skundus.

Geresnis reglamentavimas ir priverstinių vykdymo priemonių taikymas kovojant su rasistiniais incidentais sporte

Į Europos ir tarptautinių sporto organizacijų įstatus ar panašius dokumentus dažnai įtraukiamos nuostatos dėl kovos su rasizmu apraiškomis ar diskriminacija. Tačiau rasistinio ar diskriminuojančio elgesio atveju nedaug tokių organizacijų taiko aiškias drausmines procedūras, išskyrus tarptautines futbolo ir kriketo organizacijas.

Geros patirties pavyzdžiu galima laikyti [Europos futbolo asociacijų sąjungos \(UEFA\)](#) taisykles, kuriomis reglamentuojamos drausminės procedūros, numatytos kovos su rasizmu nuostatos ir už pažeidimus taikomų sankcijų sąrašas.

Siekiant veiksmingesnių kovos su rasizmu taisyklių

Sportą reguliuojančios institucijos turi parengti ir įgyvendinti veiksmingas kovos su rasizmu taisykles ir lygybės priemones. Europos Komisija galėtų atlikti svarbų koordinacinį vaidmenį valstybėms narėms keičiantis gerąja patirtimi šioje srityje.

[Tarybos pamatinis sprendimas dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis ir apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis yra svarbi teisinė priemonė, kuri galėtų būti taikoma kovojant su rasizmu sporte.](#)

Lygybės institucijos ir sportas

FRA ataskaitoje nurodyta, kad su rasistiniais incidentais ir etnine diskriminacija sporte kovoja bent 16 ES valstybių narių lygybės institucijos ir kitos įstaigos, pavyzdžiui, nacionalinės žmogaus teisių institucijos.

Siekiant įtraukti lygybės institucijas į kovą su rasizmu ir etnine diskriminacija sporte

Lygybės institucijos ir nacionalinės žmogaus teisių institucijos turėtų aktyviau dalyvauti kovojant su rasine diskriminacija sporte. Šios institucijos galėtų padėti sporto federacijoms ir klubams ugdyti sąmoningumą. Jos taip pat galėtų remti potencialias diskriminacijos aukas ir, kai galima, dalyvauti teisiniuose procesuose prieš diskriminuojančius asmenis.

Bendra informacija

FRA ataskaita parengta remiantis pokalbiais su atitinkamais ekspertais ir suinteresuotaisiais subjektais, taip pat antriniais duomenimis ir informacija apie 2003–2008 m. laikotarpį. Duomenų taip pat pateikė Europos ir nacionalinio lygmens suinteresuotieji subjektai, taip pat ir nacionalinės sporto federacijos. Tyrimas apėmė vyrų, moterų ir vaikų arba jaunimo profesionalų ir mėgėjų sportą.

Visose 27 ES valstybėse narėse tirta padėtis futbole ir atletikoje, taip pat trečioje sporto šakoje, kuri yra populiari tiriamoje valstybėje narėje.

ES valstybė narė	Tirtos sporto šakos
Austrija	Futbolas, atletika, kalnų slidinėjimas
Belgija	Futbolas, atletika, krepšinis
Bulgarija	Futbolas, atletika, tinklinis
Kipras	Futbolas, atletika, krepšinis
Čekija	Futbolas, atletika, ledo ritulys
Danija	Futbolas, atletika, rankinis
Estija	Futbolas, atletika, krepšinis
Suomija	Futbolas, atletika, krepšinis
Prancūzija	Futbolas, atletika, tenisas
Vokietija	Futbolas, atletika, rankinis
Graikija	Futbolas, atletika, krepšinis
Vengrija	Futbolas, atletika, vandensvydis
Airija	Futbolas, atletika, airiškasis žolės riedulys
Italija	Futbolas, atletika, krepšinis
Latvija	Futbolas, atletika, ledo ritulys
Lietuva	Futbolas, atletika, krepšinis
Liuksemburgas	Futbolas, atletika, dviračių sportas
Malta	Futbolas, atletika, krepšinis
Nyderlandai	Futbolas, atletika, olandiškasis krepšinis
Lenkija	Futbolas, atletika, spidvėjus
Portugalija	Futbolas, atletika, rankinis
Rumunija	Futbolas, atletika, rankinis
Slovakija	Futbolas, atletika, ledo ritulys
Slovėnija	Futbolas, atletika, kalnų slidinėjimas
Ispanija	Futbolas, atletika, krepšinis
Švedija	Futbolas, atletika, ledo ritulys
Jungtinė Karalystė	Futbolas, atletika, kriketas

Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) paskelbė dvi ataskaitas dėl rasizmo, etninės diskriminacijos ir mažumų bei migrantų atskirties ES sporte:

- *Rasizmas, etninė diskriminacija ir migrantų bei mažumų atskirtis sporte: padėties Europos Sąjungoje lyginamoji apžvalga;*
- *Rasizmas, etninė diskriminacija ir migrantų bei mažumų atskirtis sporte: padėtis Europos Sąjungoje – suvestinė ataskaita.*

2011 m. bus paskelbtas *Gerosios patirties vadovas* sporto federacijoms, klubams, žaidėjams ir atletams. Jame bus pateikta iniciatyvų pavyzdžių, kaip kovoti su rasizmu, etnine diskriminacija ir migrantų bei mažumų atskirtimi sporte.

Ataskaitas galima rasti adresu www.fra.europa.eu.